

2011-12-21

Dnr 43-2011:4374

Älvsbyns kommun

kommun@kommun.alvsbyn.se

Rektorn vid Bäckskolan

urban.lindgren@edu.alvsbyn.se

Beslut för grundskola

efter tillsyn av Bäckskolan
i Älvsbyn

Tillsyn av Bäcksolan

Helhetsbedömning

Skolinspektionen genomför tillsyn i Älvsbyn under period, hösten 2011. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen. Bäcksolan besöktes av Skolinspektionen den 8 november 2011. Vid tillsynen intervjuades rektorn.

Det framgår av tillsynen att det bedrivs ett medvetet och aktivt värdegrundsarbete vid Bäcksolan. Värdegrundsfrågor uppges av rektor ingå i den dagliga undervisningen. Rektorn arbetar också aktivt för att eleverna ska trivas och må bra genom att regelbundet vistas i verksamheten. Kontinuerliga kartläggningar av elevers upplevelse av riskområden genomförs av lärare både muntligt och skriftligt. Måluppfyllelsen i de enkäter som genomförts har enligt dokumentation och intervju med rektor förbättrats.

När det gäller kunskapsresultaten saknas dock en bedömning av elevernas måluppfyllelse relaterad till de nationella kunskapskraven i årskurs 3. De resultat som skolan tydligt följer upp är resultaten av kravnivåerna i de nationella proven. I övriga ämnen gör rektor ingen uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat på skolenivå. Det innebär att skolan saknar en resultatbild av elevernas kunskapsutveckling i varje ämne som de får undervisning i. Det finns dock goda förutsättningar för rektorn att komma tillrätta med detta då lärarna dokumenterar elevers kunskapsutveckling i alla ämnen i de skriftliga omdömena. Det pågår också ett arbete med att tydliggöra mål och kunskapskrav för både lärare och elever. Detta görs bland annat i form av att lokala pedagogiska planeringar utarbetas i varje ämne och årskurs. För att kunna vidta åtgärder till förbättring måste rektorn skaffa sig en resultatbild av elevers kunskapsresultat i varje ämne som de får undervisning i. Förutom att skolan genomför uppföljningar och utvärderingar av elever i behov av särskilt stöd på individnivå behöver skolan också en dokumenterad uppföljning och utvärdering på skolenivå.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på ett antal områden som huvudmannen måste åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse. Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Beslut

Föreläggande

De beskrivna bristerna som Skolinspektionen konstaterat vid tillsynen av Bäckskolan i Älvsbyn måste åtgärdas för att huvudmannen ska uppfylla författningarnas krav och eleverna därmed ska få den utbildning de har rätt till.

En utförligare redogörelse av konstaterade brister finns nedan under rubriken *Skäl för beslut*.

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Älvsbyns kommun att senast den **27 april 2011** avhjälpa påtalade brister genom att vidta nedanstående åtgärder.

De vidtagna åtgärderna ska samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Särskilt stöd

Särskilt stöd ges inte i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till.

När det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ser rektor inte till att behovet skyndsamt utreds och att beslut om åtgärdsprogram fattas.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med Särskilt stöd.

I detta ingår att:

- Skolan ska ge studiehundledning på modersmålet till elever som har behov av det (5 kap. 4 § skolförordningen).
- Rektor ska fatta beslut om särskild undervisningsgrupp enligt författningarna (3 kap. 9, 11 §§ skollagen).
- Den som uppmärksammar att en elev inte kommer att uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller har andra svårigheter i skolsituationen ska anmäla det till rektor (3 kap. 8 § första stycket skollagen).
- Rektor ska se till att behovet av särskilt stöd skyndsamt utreds (3 kap. 8 § första stycket skollagen).
- Rektor ska se till att beslut fattas om åtgärdsprogram och att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas (3 kap. 9 § första stycket skollagen).

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Rektorn bedriver inte ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten.

2011-12-21

4 (11)

Dnr 43-2011:4374

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

I detta ingår att:

- Rektorn ska bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen (4 kap. 4 § första stycket skollagen, Lgr 11 2 Övergripande mål och riktlinjer avsnitt 2.8 Rektorns ansvar).

Ledningsstruktur och organisering av utbildningen

Skolenhetens ledningsstruktur överensstämmer inte med författningarna

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med Ledningsstruktur och organisering av utbildningen.

I detta ingår att:

- Skolenhetens ledningsstruktur ska överensstämma med författningarna (2 kap.9 § skollagen).

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Alla elever har inte lika tillgång till den utbildning som anordnas.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

I detta ingår att:

- Skolan ska erbjuda elever undervisning i svenska som andraspråk i enlighet med författningarna (5 kap. 14-15 §§ skolförordningen, Lgr 11, Kunskapskrav).

Anmärkning

Skolinspektionen har vid tillsynen konstaterat mindre allvarliga brister som måste åtgärdas för att eleverna ska få den utbildning de har rätt till. Huvudmannen ges därför en anmärkning.

En redogörelse av konstaterade brister finns nedan under *Skäl för beslut*.

Trygghet och studiero

Skolans plan mot kränkande behandling motsvarar inte kraven i skollagen.

Till följd av anmärkningen ska **Ni senast den 27 april 2011** vidta åtgärder för att rätta till bristerna och redovisa dessa åtgärder för Skolinspektionen.

Skäl för beslut

Måluppfyllelse

Bäckskolan redovisar resultaten av de nationella proven i ämnena svenska och matematik i årskurs 3. Enligt den redovisningen når alla elever inte kravnivån för godkänt. Det saknas dock en bedömning av elevernas måluppfyllelse relaterad till de nationella kunskapskraven i dessa ämnen. Kunskapsresultaten har därför inte kunnat bedömas i sin helhet. Se vidare Pedagogiskt ledarskap och utveckling av utbildningen.

I kommunen pågår ett arbete med att tydliggöra mål och kunskapskrav för både lärare och elever. Detta görs bland annat i form av att lokala pedagogiska planeringar utarbetas i varje ämne och årskurs. Den pedagogiska planeringen som utgår från Lgr 11, är enligt rektorn, styrande för undervisningen.

Mot bakgrund av att rektorn på skolnivå inte kontinuerligt följer upp och utvärderar kunskapsresultaten i alla ämnen och arbetet med särskilt stöd, måste skolan vidta åtgärder. Skolan måste kunna säkerställa att alla elever ges förutsättningar att lägst nå kunskapskraven.

Det framgår av dokumentation och i intervju med rektor att det bedrivs ett medvetet och aktivt värdegrundsarbete vid skolan. Värdegrundsfrågor uppges av rektor ingå i den dagliga undervisningen. Rektorn arbetar också för att eleverna ska trivas och må bra genom att regelbundet vistas i verksamheten. Kontinuerliga kartläggningar av elevers upplevelse av riskområden genomförs av lärare. Det finns en mobbningsgrupp vid skolan som agerar när kränkningar uppstår och all personal är, enligt rektorn, insatt i vad som gäller kring skolans arbete utifrån likabehandlingsplanen. Skolan har också terminsvis genomfört BRUK-enkäter som handlar om respekt för människors olikheter. I skolans Brukarråd diskuteras åtgärder utifrån vad som framkommit i enkäterna. Skolans kvalitetsredovisning anger att måluppfyllelsen i ovanstående enkäter förbättrats vid vårens utvärdering i jämförelse med höstens.

Föreläggande:

Bedömningsområde: Särskilt stöd

Bedömning:

Särskilt stöd ges inte i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till.

När det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ser rektor inte till att behovet skyndsamt utreds och att beslut om åtgärdsprogram fattas

Motivering:

Studiehandledning på modersmålet

Det finns elever i Bäckskolans klasser och i de särskilda undervisningsgrupperna, de så kallade förberedelseklasserna, vid Parksskolan som har ett annat modersmål än svenska. För eleverna vid Bäckskolan har inte någon bedömning genomförts och information har inte heller getts om rätten till studiehandledning. För eleverna i förberedelseklasserna bedömer lärare att eleverna är i behov av studiehandledning, men det ges inte. Som skäl anges brist på resurser. Bäckskolan måste därför se till att elevers rätt till studiehandledning på modersmålet tillgodoses.

Särskild undervisningsgrupp

Enligt skollagen, får om det finns särskilda skäl, det särskilda stödet ges i en annan undervisningsgrupp än den som eleven tillhör. Åtgärdsprogram ska då upprättas och beslut ska fattas av rektorn. I intervju med rektorn vid Bäckskolan framkommer att det saknas åtgärdsprogram och beslut om placering i särskild undervisningsgrupp för de elever som går i förberedelseklasserna. Skolinspektionen vill klargöra att en förberedelseklass måste ses som en särskild undervisningsgrupp. Det är angeläget att ett beslut om placering i särskild undervisningsgrupp begränsas i tid samt att skolan långsiktigt planerar för elevens framtida skolgång i den ordinarie verksamheten. Genomförs anpassningar av studiegången ska även beslut om detta fattas av rektor.

Rektors ansvar

Av läroplanen framgår att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. En elevs svårigheter ska i första hand lösas inom ramen för den ledning för lärande som alla elever ska ges. En elev kan emellertid behöva ytterligare stöd vilket benämns särskilt stöd. Rektor ska, enligt skollagen, skyndsamt se till att behovet av särskilt stöd utreds och att beslut om åtgärdsprogram fattas. I kraven ingår även att lärare som uppmärksammar att en elev inte kommer att uppnå kunskapskraven eller har andra svårigheter ska anmäla det till rektor.

Av dokumentstudier och i intervju med rektor framgår att de rutiner som Bäckskolan har, när det befaras att elever inte når kunskapskraven, inte tydligt omfattar rektors ansvar för utredning och för beslut om åtgärdsprogram. Det finns även en otydlighet vad anpassning av undervisning innebär till skillnad från arbetet med särskilt stöd. Likaså är ansvarsfördelningen i dessa avseenden otydlig. Skolans rutiner omfattar både individanpassning av undervisningen och elevers behov av särskilt stöd. I första skedet signalerar lärare till speciallärare och arbetslaget som tillsammans vidtar åtgärder och utarbetar åtgärdsprogram. Rektor tar del av programmen och vid behov förs ärenden till elevhälsoteamet som arbetar vidare med dem. Något formellt beslut om åtgärdsprogram ska upprättas eller inte upprättas, fattas inte av rektor.

Skollagen ger visserligen rektor möjlighet att överlåta enskilda ledningsuppgifter som exempelvis beslutsrätten till en av personalen. Detta har dock inte genomförts vid skolan. Skolinspektionen bedömer att skolan måste förändra och tydliggöra sina rutiner i arbetet med elever i behov av särskilt stöd.

Åtgärdsprogram

Enligt skollagen ska det av åtgärdsprogram framgå vilka elevens behov är, hur de ska tillgodoses och hur rutinerna ska följas upp och utvärderas. Skolinspektionen har tagit del av ett antal åtgärdsprogram som utarbetats vid Bäckskolan. Dessa åtgärdsprogram beskriver nuläget för eleven, mål och åtgärder samt utvärdering. Det framgår dock inte vilka behov eleven har och hur stödåtgärderna konkret ska följas upp och utvärderas. I de åtgärdsprogram som skolan redovisat anges endast datum för när utvärdering ska ske. Av kartläggningen bör elevens behov framgå vilket utgör utgångspunkt i de konkreta mål och metoder som ska följas upp och utvärderas.

För stöd i utarbetande av åtgärdsprogram se Skolverkets allmänna råd och kommentarer för arbetet med åtgärdsprogram (SKOLFS 2008:25).

Författning:

5 kap. 4 § skolförordningen 3 kap. 8-9, 11 §§ skollagen

Bedömningsområde: Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning:

Rektorn bedriver inte ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten.

Motivering:

Bäckskolan redovisar resultat och analyser av de områden som kommunstyrelsen efterfrågar i sin kvalitetsredovisning. När det gäller kunskapsresultat begär kommunstyrelsen bland annat in resultaten av de nationella proven i årskurs 3. Styrelsen efterfrågar däremot inte en bedömning av måluppfyllelsen relaterad till de nationella kunskapskraven i svenska, svenska som andraspråk och matematik.

Enligt skollagen ingår i rektors resultatansvar att på skolenhetsnivå följa och utvärdera elevernas kunskapsresultat i syfte att kunna vidta åtgärder för att utveckla undervisningen. Av dokumentation och i intervju med rektorn framgår att Bäckskolan saknar en bedömning av elevernas måluppfyllelse relaterad till de nationella kunskapskraven i svenska, svenska som andraspråk och matematik. De resultat som skolan följer upp är resultaten av kravnivåerna i de nationella proven för årskurs 3 avseende dessa ämnen. I övriga ämnen gör rektorn ingen uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat på skolenhetsnivå. Det innebär att skolan saknar en resultatbild av elevernas kunskapsutveckling i varje ämne som de får undervisning i. Det finns dock goda förutsättningar för rektorn att komma tillrätta med detta då lärarna dokumenterar elevers

2011-12-21

8 (11)

Dnr 43-2011:4374

kunskapsutveckling i alla ämnen i de skriftliga omdömena. Rektorn måste efterfråga elevers kunskapsresultat i varje ämne som de får undervisning i för att kunna vidta åtgärder till förbättring.

Även när det gäller arbetet med särskilt stöd saknar skolan en dokumenterad uppföljning och utvärdering på skolenhetsnivå. Rektor tar visserligen del av åtgärdsprogram och följer elever i klasser men det saknas strukturerade utvärderingar av skolans vidtagna åtgärder för elever i behov av särskilt stöd.

Författning:

4 kap. 4,5 §§ skollagen

Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar

Bedömningsområde: Ledningsstruktur och organisering av utbildningen

Bedömning:

Skolenhetens ledningsstruktur överensstämmer inte med författningarna

Motivering:

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Rektorn vid Bäcksolan är ansvarig för en del av de elever som har sin tillhörighet vid Bäcksolan och som ingår i de särskilda undervisningsgrupperna vid Parksolan. För övriga elever ansvarar rektorn vid Parksolan. Vid intervju med rektorerna vid respektive skola framkommer dock att Bäcksolans rektor har ett organisatoriskt och budgetmässigt ansvar medan rektorn på Parksolan har det övriga ledningsansvaret, vilket innebär ett ansvar för samtliga elever. Detta medför att de elever som har sin tillhörighet vid Bäcksolan har två rektorer, vilket inte är förenligt med skollagen. Skolinspektionen bedömer att ledningsansvaret för elever från Bäcksolan som undervisas i de särskilda undervisningsgrupperna på Parksolan måste tydliggöras.

Författning:

2 kap.9 § skollagen

Bedömningsområde: Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Bedömning:

Alla elever har inte lika tillgång till den utbildning som anordnas.

Motivering:

Elever som undervisas i förberedelseklasserna får undervisning i svenska som andraspråk. I och med att eleverna går över till sina grundskoleklasser minskar undervisningstiden i svenska som andraspråk. I stället får eleverna undervisning främst i

2011-12-21

9 (11)

Dnr 43-2011:4374

svenska och i liten utsträckning i svenska som andraspråk. Enligt rektorn och lärare ses då undervisningen svenska som andraspråk som ett stöd till undervisningen i svenska. Enligt skolförordningen ska ämnet ses som ett eget ämne med centralt innehåll och kunskapskrav samt att det ska anordnas istället för svenska för de elever som behöver det. Det är rektor som fattar beslut om detta. Skolinspektionen bedömer att skolan måste se till att undervisningen i svenska som andraspråk anordnas på ett sådant sätt som motsvarar författningarnas krav.

Författning:

5 kap. 14-15 §§ skolförordningen, Lgr 11, Kunskapskrav

Anmärkning:

Bedömningsområde: Trygghet och studiero

Bedömning:

Skolans plan mot kränkande behandling motsvarar inte krav i skollagen.

Motivering:

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det för varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Bäckskolan har en sådan plan upprättad för läsåret som innehåller exempel på förebyggande insatser samt en modell för åtgärder vid kränkningar. Planen innehåller även en planering för att kartlägga och följa upp arbetet under året. Däremot redogör den inte för vilka specifika åtgärder som skolan avser påbörja eller genomföra under läsåret samt vilka åtgärder som genomförts, vilket är ett krav enligt skollagen.

Mot bakgrund av att skolan agerar och genomför insatser i det dagliga värdegrundsarbetet och att skolan har metoder för att följa upp och utvärdera arbetet mot kränkande behandling gör Skolinspektionen bedömningen att bristen i skolans plan mot kränkande behandling är mindre allvarlig, som dock måste åtgärdas. Huvudmannen ges därför en anmärkning.

Författning:

6 kap.8 § skollagen

2011-12-21

10 (11)

Dnr 43-2011:4374

Bakgrund

Beskrivning av Bäckskolan

Bäckskolan ligger i centrala Älvsbyn och bedriver utbildning för cirka 135 elever. Skolan omfattar förskoleklass och grundskola årskurserna 1–3 samt fritidshem. Eleverna är organiserade i åldershomogena klasser. Personalen är organiserad i två arbetslag. Skolan leds av en rektor som också har ett visst ansvar för förberedelseklasserna vid Parkskolan.

Bedömningen av fritidshemmens verksamhet i kommunen redovisas i ett separat beslut.

I ärendets slutliga handläggning har deltagit undervisningsråd AnnaCarin Nilsson och jurist Hanna Karlsson.

På Skolinspektionens vägnar

Joakim Blomberg
Enhetschef

Solweig Bäckman
Undervisningsråd

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn)